

Островська І.М.

Залучення безробітних до підприємництва (з досвіду роботи Одеського міського центру зайнятості)

Місто Одеса – великий промисловий центр України, що має не тільки найбільший морський порт, а й розвинені промисловість, курортно-рекреаційну зону, транспортну, фінансову та соціальну інфраструктуру. Одеса являє собою єдиний повністю сформований в Українському Причорномор'ї локальний територіально-виробничий комплекс – промисловий вузол. Розвиток тут малого та середнього підприємництва, яке дає людині можливість не лише забезпечити належний рівень життя для себе та своїх рідних, а й створювати робочі місця для безробітних, є досить актуальним питанням. Окрім усього іншого, воно є передумовою для сталого економічного зростання, зміцнення економіки регіону та країни в цілому.

Фахівці Одеського міського центру зайнятості активно проводять роботу щодо надання допомоги в працевлаштуванні, вивчення стану ринку праці, потреби у кваліфікованих кадрах, відбору та направлення на навчання громадян, які виявили бажання займатися підприємництвом.

Одним із головних завдань при залученні безробітних до самозайнятості є інформування їх про те, як розпочати власну справу, та допомога в її організації. З цією метою міський центр зайнятості проводить для них семінари. У 2012 році було проведено 55 семінарів на тему “Як розпочати свій бізнес”, в яких взяли участь 874 особи, та 46 семінарів на тему “Від бізнес-ідеї до власної справи”, в яких взяли участь 556 осіб.

На семінарах слухачі дізнаються, як започаткувати власний бізнес, яка бізнес-ідея може бути успішною. Головна мета семінарів – надання загальної інформації про порядок започаткування власної справи, її переваги та складності. Це допомагає учасникам прийняти рішення й обміркувати наступні кроки. Клієнтів ознайомлюють з можливостями служби зайнятості щодо підтримки зусиль безробітних в організації бізнесу, найбільш важливими характеристиками і навичками підприємця.

Різнобічному цільовому інформуванню безробітних під час семінарів та зустрічей сприяє допомога соціальних партнерів. Роботодавці або приватні підприємці, які планують залучити до себе на роботу працівників із числа безробітних, розповідають про умови роботи та вимоги до працівника або націлюють учасників на реалізацію власних зусиль у сфері підприємництва.

Запрошені на семінари представники органів місцевої влади, до компетенції яких належить організація служби побуту, інформують присутніх про можливість подальшої зайнятості в цій сфері.

Велике враження справляє на учасників семінарів

виставка виробів, виготовлених безробітними під час навчання професіям, що відкривають шлях до подальшої самозайнятості. Виставка наочно демонструє можливості людини, яка оволоділа певними знаннями та навичками.

На кожний семінар запрошуються представники сторонніх організацій: управління економіки, інвестиційної політики та зовнішньоекономічної діяльності Одеської міської ради; управління пенсійного фонду різних районів міста; відділу масово-роз'яснювальної роботи ДПІ; управління дозвільних та погоджувальних процедур Одеської міської ради; управління розвитку споживчого ринку та захисту прав споживачів та ін.

Для інформаційної підтримки розвитку підприємницької діяльності розроблено методичні поради “Розпочніть свою справу”, анкету та буклет “Підприємець”.

У приміщенні центру зайнятості є консультаційний бізнес-центр, де клієнтам пропонуються методичні матеріали з питань менеджменту та маркетингу; податкового права; порядку реєстрації малих підприємств; юридичні довідки. Тут є інформація про банки та фонди, що надають довгострокові кредити, і можна отримати консультаційну допомогу та графік проведення семінарів із безробітними з питань підприємництва й професійного навчання.

Якщо безробітні остаточно вирішують присвятити себе власній справі, то після отримання ними всебічної інформації щодо самозайнятості їм пропонують пройти професійне навчання за рахунок коштів Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття на курсах підвищення кваліфікації. Знання, які вони тут дістають, допоможуть їм на шляху до підприємництва.

Навчання проходить в державному навчальному закладі “Одеський центр професійно-технічної освіти державної служби зайнятості”, де проводяться короткотермінові курси підвищення кваліфікації безробітних за напрямками: “Основи організації підприємницької діяльності”, “Підприємницька діяльність у сфері малого бізнесу”, “Менеджмент у різних сферах діяльності”.

Протягом навчання безробітні опановують основи ринкової економіки, управління власним бізнесом, управління підприємствами малого та середнього бізнесу, психології малого та середнього бізнесу, сучасного маркетингу та менеджменту, бухгалтерського та податкового обліку, торговельно-комерційної діяльності, стандартизації та сертифікації продукції, бізнес-планування, технології створення власної справи.

Наступним етапом в орієнтації безробітних на самозайнятість є складання бізнес-плану, тому що успішна організація підприємницької діяльності можлива лише на його основі. Спеціалісти Одеського міського центру зайнятості добре розуміють, що завдяки ретельно складеному бізнес-плану можна запобігти багатьом проблемам або

Островська Ірина Миколаївна, перший заступник директора Одеського міського центру зайнятості.

© Островська І.М., 2013

гідно їх подолати, намагаються донести цю думку й до безробітних, допомагаючи їм при складанні бізнес-планів і консультуючи.

Звичайно, бізнес-план не допоможе уникнути всіх помилок, проте дасть можливість продумати свої дії. Він дозволяє управляти власною підприємницькою діяльністю, а не просто реагувати на події.

Фінансової підтримки служби зайнятості не завжди може вистачити на реалізацію одразу всіх задумів. Тож шляхом складання бізнес-плану можна обґрунтувати вигідність запропонованого проекту і залучити можливих контрагентів та потенційних партнерів. Можна переконати інвесторів у тому, що знайдено привабливі можливості для розвитку виробництва (надання послуг), які дозволяють ефективно здійснювати намічене, і проєкт має ефективну, реальну й послідовну програму реалізації.

На заключному етапі на шляху до власної справи безробітні запрошуються до Одеського міського центру зайнятості для розгляду питання про одноразову виплату допомоги по безробіттю для організації підприємницької діяльності. Державна служба зайнятості надає таку послугу відповідно до Закону України "Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття". У центрі зайнятості функціонує відповідна комісія, до складу якої, крім працівників центру, входять: представники відділів з питань політики зайнятості Департаменту праці та соціальної політики Одеської міської ради, соціально-економічного розвитку торгівлі і побутового обслуговування Малиновської районної адміністрації Одеської міської ради, керівник виконавчої дирекції Одеської міської організації роботодавців Федерації роботодавців України.

Члени комісії розглядають бізнес-план, його обґрунтованість, доцільність того чи іншого виду діяльності, а також роблять висновок щодо здатності безробітного до організації підприємницької діяльності. Після успішного захисту бізнес-плану особа може отримати одноразово допомогу по безробіттю на відкриття власної справи.

За результатами роботи, проведеної центром зайнятості, у 2012 році власну справу започаткували 77 безробітних, із них 39 осіб – у віці до 35 років.

За даними моніторингу створення нових робочих місць за січень – грудень 2012 року, при започаткуванні власної справи безробітні віддають перевагу торгівлі; ремонту автомобілів, побутових виробів і предметів особистого вжитку; операціям із нерухомим майном, оренді, інжинірингу та наданню послуг підприємцям. У цілому по області більш ніж половина майбутніх підприємців вважають за краще зайнятись торгівлею, ремонтом автомобілів, побутових виробів і предметів особистого вжитку (таблиця).

Слід зазначити, що в Одесі – найнижчий рівень припинення підприємницької діяльності впродовж двох років після її започаткування. Так, протягом 2012 року лише 3,7% підприємців зареєстрували припинення діяльності, тоді як у середньому по області кількість їх становить 19,8% (за даними моніторингу ефективності надання безробітним одноразової допомоги по безробіттю для

Види економічної діяльності, які приваблювали безробітних для започаткування власної справи у 2012 році, %

Вид економічної діяльності	м. Одеса	Одеська область
Сільське господарство, мисливство та лісове господарство	3	11
Рибальство, рибництво	1	0
Переробна промисловість	9	6
Будівництво	1	2
Торгівля; ремонт автомобілів, побутових виробів і предметів особистого вжитку	38	53
Діяльність готелів та ресторанів	4	1
Діяльність транспорту та зв'язку	5	3
Фінансова діяльність	1	1
Операції з нерухомим майном, оренда, інжиніринг та надання послуг підприємцям	25	12
Освіта	1	1
Надання комунальних та індивідуальних послуг; діяльність у сфері культури та спорту	12	10

організації підприємницької діяльності за січень – грудень 2012 року по Одеській області).

Молодими підприємцями створене 21 робоче місце, завдяки чому роботу отримали тепер уже колишні безробітні.

Серед яскравих прикладів організації самозайнятості досить цікавою є ідея колишнього безробітного, а нині підприємця В.Ф. Літвінчука, який після довгих вагань за допомогою служби зайнятості успішно зайнявся грибівництвом. Він упевнений, що цей бізнес завжди буде перспективним, бо дозволяє самому визначати його масштаби та обсяги продукції. Спочатку підприємець почав розводити вешенки, оскільки цей гриб дуже простий у вирощуванні, на відміну від шампінйонів або інших грибів. Починаючи з першого місяця можна отримати втішні результати, а вирощувати гриби можна протягом усього року. Рослина практично не хворіє, не потрібно встановлювати спеціальне дороге обладнання. Вирощувати гриби може будь-хто, незалежно від віку, освіти і т.п. Висока врожайність (з одного квадратного метра можна зібрати 30 і більше кілограмів продукції), що дуже прибутково.

У спілці грибоводів дають постійні консультації, допомагають у придбанні матеріалів для вирощування продукції та в її реалізації.

І дружина В.Ф. Літвінчука знайшла для себе заняття: консервує гриби в різний спосіб і віддає на реалізацію в продовольчу мережу, що забезпечує повний збут продукції.

Колішній безробітний дуже вдячний спеціалістам Одеського міського центру зайнятості за своє нове життя. "Досить складно психологічно перебудуватись на новий

прошарок у суспільстві, але за допомогою центру зайнятості мені це вдалося”, – сказав він.

В Одеському міському центрі зайнятості безробітним надають всебічну інформацію щодо започаткування власної справи та психологічну й методичну допомогу. Цей механізм відпрацьований для всіх центрів зайнятості країни, але в Одесі не зупинились на цьому: з метою підтримки підприємницьких ініціатив 16 березня 2012 року в міському центрі зайнятості було відкрито клуб для майбутніх підприємців “Новий старт”.

“Праця на самого себе – найкращий засіб від безробіття!” – девіз клубу. Зацікавленими відвідувачами клубу є безробітні – майбутні підприємці, які перебувають на обліку в центрі зайнятості і бажають започаткувати власну справу з метою створення своїми руками особистого робочого місця, та безробітні, які вже закінчили курси з підприємницької діяльності і тепер перебувають на старті до нового шляху – власного бізнесу.

На засідання клубу запрошуються консультанти з ведення бізнесу (завідувач кафедри обліку, аналізу та аудиту Одеського національного політехнічного університету, постійний соціальний партнер Одеського міського центру зайнятості Юрій Шумлянський та професор кафедри Одеського державного аграрного університету, академік Інженерної академії України Анатолій Яковенко) і неодмінно – колишні клієнти центру зайнятості – нинішні підприємці, які успішно працюють.

Від дня відкриття клубу проведено сім засідань, в яких взяли участь 129 осіб.

Тут проводяться майстер-класи щодо започаткування власної справи, а колишні безробітні розповідають про шлях, який вони пройшли спільно зі службою зайнятості: від безробіття до втілення своїх мрій – працювати на себе та своєю працею приносити користь оточуючим. Обговорюються бізнес-ідеї, що відрізняються від бізнес-ідей приватних підприємців, які вже працюють на ринку. Майбутні підприємці отримують відповіді на свої запитання у вигляді консультацій. Дізнавшись про можливості центру зайнятості щодо залучення безробітних до самозайнятості, деякі ринкоутворюючі підприємства, такі як ПАТ “Миронівський хлібопродукт”, почали брати участь у засіданнях клубу, пропонувати свої послуги.

У сучасних умовах підприємство розвивається не автономно, а в тісному зв'язку з ринковим середовищем, під дією різних факторів та умов, що визначають основні напрями його діяльності. Врахування всієї сукупності факторів і умов має забезпечити ефективне функціонування підприємства і максимальний прибуток.

Факторами сталого розвитку підприємства є: фінансова стабільність і позитивна динаміка прибутковості, дохідності; наявність замовників, клієнтів чи споживачів продукції або послуг, тобто джерела доходів підприємства. Комфортність праці, компетентність, соціальна захищеність – це те, що створює переваги самозайнятості. Кожен підприємець сподівається на підтримку не тільки окремої державної установи, а й держави в цілому.

Отже, для функціонування підприємництва в сучас-

них ринкових умовах недостатньо мати тільки “землю, працю, капітал”. Потрібне гармонійне поєднання фінансового, виробничого та соціального середовища. Для досягнення стабільного розвитку потрібно активно співпрацювати не лише з партнерами, клієнтами, постачальниками, конкурентами, державними органами, а й з контролюючими органами. У разі доброзичливих відносин із ними, скасування “бюрократичних процедур” не тільки безробітні, а й інші громадяни будуть рішучіше, без вагань прагнути до підприємництва та його розвитку.

Тож підприємцям-початківцям має сприяти не лише служба зайнятості. Необхідно створити такий економічний клімат, щоб люди, які ризикнули самостійно забезпечити себе роботою, могли адаптуватися в новому статусі, оволодіти елементарними навичками та набути досвіду.

“Впевненість та натхнення – запорука успіху” – за таким девізом бажано йти по життю майбутнім та сьогоднішнім підприємцям і фахівцям центру зайнятості.

Стаття надійшла 05.02.2013

Малий та середній бізнес підтримають за допомогою фондів

Федерація роботодавців України (ФРУ) розвиває недержавну систему підтримки малого та середнього бізнесу через розвиток інвестиційних фондів підтримки підприємництва. Про це заявив голова ФРУ Дмитро Фірташ у Запоріжжі, де проходила зустріч із представниками понад 200 великих і середніх підприємств та з керівництвом Запорізької обласної адміністрації. За його словами, на великих промислових підприємствах складно створювати нові робочі місця. Скорочувати безробіття можна тільки якщо розвивати малий і середній бізнес.

«Потрібно говорити відверто: резервів для створення нових вакансій на заводах немає, – відзначив Дмитро Фірташ. – На порядку денному модернізація, автоматизація виробництва. Тому вихід один – треба урізноманітнити економіку».

За його словами, в Європі за останні десять років 85% робочих місць створили малі підприємства. При цьому вартість одного з них у десятки разів нижча: «якщо на великому промисловому об'єкті одне робоче місце може коштувати до 50 тисяч доларів, то в малому бізнесі – близько однієї тисячі доларів».

Минулого року в Чернівцях в експериментальному режимі за ініціативою Дмитра Фірташа був створений перший фонд з підтримки малого та середнього бізнесу «Буковина». Його інвестував не лише бізнесмен, а також четверо чернівецьких підприємців. «Завдяки фонду невеликі місцеві підприємства можуть отримати пільгові кредити та уникнути банкрутства, а талановита молодь – фінансування для започаткування своєї справи, – сказав голова ФРУ. – Це унікальна модель для України, і ми поширюємо цей досвід в інших регіонах».

Місяць тому роботодавці Житомирської області створили другий фонд з підтримки малого та середнього бізнесу «Полісся». Такий самий фонд створюють у Запоріжжі, щоб не залежати від великих підприємств.

Згідно з оцінками експертів ФРУ, якщо фонди підтримки малого та середнього бізнесу відкриють в кожній області, то за п'ять років можна буде профінансувати не менше тисячі проектів, створити близько 30 тисяч робочих місць.

20.03.2013

За матеріалами «Аргументи і факти Україна» >>